

Minnesanteckningar från kretskonferens 2023

Inspirationskällan Biosfärområde Voxnadalen

Världens längsta blomsteräng

Hanna Kovac

Välgkanter kan fungera som livsmiljö för vilda växter och pollinatörer.

Sen slåtter + att växtmaterial samlas upp är något att eftersträva liksom att bekämpa invasiva arter.

I år lanserades Fröets Dag 30 augusti. Inspelat webinarium finns här:

<https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/froets-dag-30-augusti/>

Studiefremjandet har tillsammans med Erik Hansson (Natursidan, Biologiska Mangfaldens Dag och Rikare Trädgård) tagit fram en studiehandledning för hur en samlar vilda frön.

I Biosfärområde Voxnadalen finns det i nuläget en registrerad välgkant vid Fågelsjö. En välgkant som slås av länsstyrelsen inom åtgärdsprogram för hotade arter för fältgentiana.

Alla kan vara med i projektet!

- * Beställ hem ett startpaket
- * Hitta en blomrik välgkant att jobba med
- * Registrera den på webben.

Frågor? Kontakta:

blomsterangar@naturskyddsforeningen.se

Biosfärområde Voxnadalen

Benny Backeby

Biosfärområde Voxnadalen bildades 2019 och är ett av 7 biosfärområden i Sverige. Området sträcker sig från Fågelsjö i norr till Mödånge i söder.

Framgångsfaktorer:

- * Många samarbeten
- * Mötet med människor (mycket lättare än vi trodde). Neutral arena på Ol-Andersgården.
- * Bra rykte, vill att biosfärområdet genomför projekt. LONA, LOVA, Rivers of life, Bra Miljöval, Skogsstyrelsen, Fortum m fl som finansiärer. Grundfinansiering Naturvårdsverket, kommunerna.

Biosfärområdet har tre temaområden.

- * Skogen som hållbar resurs, kvalitetsvirke m.m.
- * Ett öppet och levande landskap.
- Blomsterängar, ska till att hässjas framöver eftersom många djurägare skriker efter foder.
- * Levande vatten, restaurering av bäckar och åar, återvätning av våtmarker m.m.

På gång att bli immateriellt världsarv för kunskap och kultur kring fäbodbruket. Tidigare världsarv Hälsingegårdarna.

Mödänge våtmark

Torbjörn Alsing

Det hela började med att Bollnäs kretsordförande, Torbjörn och kassören Per-Erik tog en promenad i våtmarksområdet och blev ledsna då det blivit igenvuxet. Det gjorde att de tog kontakt med markägaren och kommunen och startade ett projekt för att få liv i våtmarken igen. Det ledde till många lyckade samarbeten. Projektet ledde till öppnade vattenspeglar, nya fågelöar liksom att igenvuxen ängsmark röjdes upp. Därtill skrevs naturvårdsavtal för sumpskogar och lövlundar som omger våtmarken. Utöver detta genomfördes ett sidoprojekt i älvlandskapet med medel från Bra Miljöval och Fortums miljöfond. Det var mycket lättare att få medel i och med att Mödänge ligger inom biosfärområdet.

Ny vattendom och indragna våtmarksbidrag försenade arbetet. Lindings våtmarksrestaurering imponerade dock med sin kunskap, erfarenhet och maskinpark. Belöningen kom redan i våras då vadarna först hittade tillbaka, gluttsnäppor, grönbenor, brushanar, mindre strandpipare m.m.

I slutet av september invigdes slutligen Mödänge våtmark med kyrkbåtsroddare, kolbullar, landshövding som klippte band m.m. Under invigningen visade biosfärområdets praktikant upp de av honom framtagna pedagogiska lådor med kikare, fågelbingo, faktablad m.m. Tanken är att dessa ska placeras ut på olika platser inom biosfärområdet och skapa ”uteklassrum” för skolor. Mödänge våtmark är en av dessa platser.

Utöver att själva våtmarken restaurerats så har det tillkommit fågeltorn och grillplats och området har redan blivit till en ”gäddfabrik”. Mödänge är nu åter en rik våtmark och redan ett uppskattat utflyktsmål.

En förtroendevalds perspektiv

Stefan Olander

Stefan har en lång och brokig bakgrund inom Naturskyddsföreningen och miljörörelsen i stort. Han har försökt rädda Voxnan från utbyggnad, ägnat sig åt skogsfrågor och ängar liksom inventerat till Hälsinglands och Gästriklands flora m.m. Han är därtill aktiv i Biosfärområdets styrelse, Fäbodbrukarföreningen samt ordförande för Gävleborgs botaniska sällskap.

När Stefan inventerade ängsområden i Voxnadalen upptäckte han att ett av de artrikaste områdena var slalombacken i Bollnäs. Där har de därför nu satt upp skyltar med fina bilder på betesdjur (fjällkor) i slalombacken. Fjällkorna äter dessutom upp lupinerna.

Nyligen genomförde Stefan tillsammans med svampkonsulent Alf Pallin en studiecirkel om ängssvampar utifrån en bok från länsstyrelsen i Dalarna. Genom studiecirkeln har det hittats 3 rödlistade ängssvamparter samt månlåsbräken, höstlåsbräken etc. En ny svamp för Gävleborgs län hittades därtill på Blixts äng i Bollnäs.

Stefan avslutade med att lyfta Naturskyddsföreningens särtryck från 80-talet, ”Äng & hage – nu räddar vi mulens marker!” med bl.a. bild på violett fingersvamp. Det tog 30 år innan han själv fick se den live, men numera har han den även på sina egna marker där det länge bedrivits fäbodbruk. Stefan frågade deltagarna vem som slåss för jordtungor, dyngbaggar etc. i dagens samhälle? Han konstaterade att vi behöver öppna upp tusentals hektar för att klara den biologiska mångfalden i dessa typer av ekosystem. Slåttergång via länsstyrelsen i Dalarna är en bra idé. I Norge finns det 2,5 miljoner betesdjur på fritt bete, i Sverige finns det bara några hundra. Sverige har därtill ca 20 mjölkproducerande fäboddar medan Norge har 900.

De pengar som har kommit in sedan biosfärområdet bildades har i alla fall varit väldigt värdefulla och en ljusglimt i mörkret.

På gång i Biosfärområdet

Benny Backeby

Temaområde skog - Forskningsprojekt "Landsvägar" om multifunktionellt skogsbruk – Aktörer inom projektet är kyrkan (Uppsala Stift), som vill bli bäst som markägare. "Mini publics" – framtidsscenarioer om framtidens skogsbruk, intervjuer med markägarna vad dom tycker.

VoxKedjan är ett initiativ som handlar om kvalitetsvirke från träd över 120 år. De har tagit fram en skrift om tallvirke bl.a. Efterfrågan finns även om andra träslag framför allt från byggnadsvårdare. Initiativtagarna vill bygga upp en kedja med alltifrån VoxGårdarna och sågverk till arkitekter och byggnadsvårdare t ex.

Utbildning, skogsbesök, förädling, samarbeten m.m.

Skogen måste bli äldre! Kvalitetsmått så att skogsägaren får betalt.

Impregnering genom fetved.

Temaområde levande vatten – Skapa bättre förutsättningar för fisk, flodpärlmussla och strandzoner. För föryngring har sommarjobbare anställts för restaureringsarbeten. Under arbetets gång sade en av sommarjobbarna:

- Om jag inte hade jobbat med det här hade jag åkt omkring i min EPA och retat folk, nu gör jag något vettigt. ☺

Projekt om restaurering av öringvatten, "Livsnerven Voxnadalen"

Det finns ett stort intresse inom Ljusnan-Voxnans avrinningsområde till att ta bort vandringshinder.

Vid Häsboån undersöks möjligheterna till att göra ett besöksmål om vatten, nyckelbiotoper m.m. Det är Hans Lidmans gamla marker.

Sprida kunskap om varför återvätning av våtmarker behövs (flera upplever antipati mot rörelsen "Återställ våtmarker").

Utrivning av damm i Öljungen är på gång.

Sässmanområdet kan med fördel utvecklas med avseende på både friluftsliv och naturvård.

Sommarjobbare 2024 kommer främst att anställas i Ljusdal. Bollnäs har redan projektet Sjölyftet som sköts av kommunen i egen regi.

Benny är ibland ute med skolklasser och kollar på vatteninsekter m.m.

Tema ängar - Blomsteräng finns t.ex. vid St Olofs kapell på kyrkans mark. "Jättebra att slippa skötsel!"

Avmagrar gräsmattor för fler ängar.

Utomhuspedagogiska naturlådor "Nyfiken på biosfär" med vattenkikare, vadarbyxor, protokoll för vilka insekter, fåglar som har setts bl.a. finansierat med LONA-medel. Örebro och Hudiksvalls kommun har hört av sig för att få ta del av idéerna kring de utomhuspedagogiska naturlådorna. Det finns även intresse till att skapa ett "biosfärgymnasium".

Höstlovsbingo - vinst för en förskola gav en underbar utedag med biosfärområdet.

Ansökan om filmer "Nyfiken på..." Vad är du intresserad av? Vad är barnen intresserade av?